

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

14 mei 2004

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Marleen Van den Eynde, mevrouw Niki De Gryze
en de heer Jean Geraerts –**

**betreffende het voeren van een onderzoek naar de gezondheidsrisico's verbonden
aan het wonen nabij een stortplaats**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Jef Van Looy**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

mevrouw Vera Dua ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

1765 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door een indiener van het voorstel van resolutie	4
2. Bespreking	4
3. Stemming	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening besprak op 12 februari en 18 maart 2004 het voorstel van resolutie van mevrouw Marleen Van den Eynde, mevrouw Niki De Gryze en de heer Jean Geraerts betreffende het voeren van een onderzoek naar de gezondheidsrisico's verbonden aan het wonen nabij een stortplaats.

1. Toelichting door een indiener van het voorstel van resolutie

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* verwijst naar de discussies die al eerder in de commissie werden gevoerd over stortplaatsen en gezondheidsrisico's. In Ramsel bijvoorbeeld werden blanco bodemmatessen afgeleverd voor gronden waar wel degelijk risico-activiteiten hadden plaatsgevonden.

In de jaren '70 en '80 werd er volgens mevrouw Van den Eynde in Vlaanderen op grote schaal afval gestort in ontginningsputten van bijvoorbeeld kleiachtige gronden. De eigenaars van de ontginningsputten vonden het nodig alle mogelijke soorten afval, gaande van huishoudelijk tot chemisch afval, te storten, aangezien er een opvulregel bestond.

Het is niet geweten hoeveel stortputten er in Vlaanderen zijn. Het is volgens het lid echter van het allergrootste belang voor de volksgezondheid dat de oude stortplaatsen in kaart worden gebracht. Er moeten ook beleidsinitiatieven aan worden gekoppeld om de risico's verbonden aan het wonen op of naast een stortplaats te voorkomen. Uit een studie van het steunpunt Milieu en Gezondheid blijkt immers dat er wel degelijk risico's verbonden zijn aan het wonen nabij een stortplaats.

Mevrouw Van den Eynde verwijst verder naar het studiewerk dat reeds op internationaal vlak werd verricht. Er zijn bijvoorbeeld studies die aantonen dat er een verband kan worden gelegd tussen wonen naast een stortplaats en een laag geboortegewicht. Andere studies stellen dat een toename van bepaalde kwalen (zoals hoofdpijn, misselijkheid, oog- en neusirritatie, maar ook ademhalingsproblemen, slapeloosheid, psychologische problemen en gastro-intestinale problemen) aan het wonen naast een stortplaats kan worden gerelateerd. De zogenaamde Eurohazcon-studie van de Europese Commissie toonde aan dat bij zwangerschap en bij baby's geboren uit ouders die binnen een straal van drie kilometer van een stortplaats

wonen, een toename van een aantal risico's kon worden vastgesteld, zoals het risico op chromosomale afwijkingen. In een Amerikaanse studie ten slotte werden zeven groepen van gezondheidseffecten geïdentificeerd die voorkomen bij bevolkingsgroepen die nabij stortplaatsen leven : geboortedefecten, kanker, stoornissen van het immuunsysteem, nier- en leveraandoeningen, aandoeningen van het ademhalingsstelsel en neurotoxicologische aandoeningen.

De reeds vermelde studie van het steunpunt Milieu en Gezondheid toont aan dat er een bijkomend onderzoek nodig is, maar het ontbreken van een degelijke inventaris van stortplaatsen zal verder onderzoek in Vlaanderen belemmeren. Mevrouw Van den Eynde weet dat reeds inspanningen werden gedaan. Zo werden reeds studies verricht en proefprojecten opgezet over de verontreiniging en sanering van woongebieden. Het gaat echter ook over toekomstige woongebieden en over de risico's voor de gezondheid verbonden aan stortplaatsen die een andere bestemming kregen, zoals bijvoorbeeld een boomgaard op een oude stortput. Het lid vraagt daarom de resolutie, die in het verlengde ligt van het beleid van de minister, ernstig te nemen.

Concreet wordt in het voorstel van resolutie aan de Vlaamse regering gevraagd om het steunpunt Milieu en Gezondheid de opdracht te geven verder onderzoek te verrichten naar de effecten van het wonen naast oude stortplaatsen.

De gemeentebesturen moeten de opdracht krijgen vermoedelijke en bekende oude stortplaatsen aan te wijzen en die te melden aan de OVAM. De lokale besturen weten beter dan de Vlaamse overheid waar vermoedelijk stortplaatsen te vinden zijn. Daarbij zouden ze moeten proberen na te gaan welk soort afval in welke putten werd gedumpt.

Op basis van het verslag dat het steunpunt uitbrengt, moet de Vlaamse regering beleidsinitiatieven nemen. Daartoe moet ook overleg worden gepleegd tussen de verschillende beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening, milieu en gezondheid.

2. Bespreking

2.1. Eerste bespreking op 12 februari 2004

– Algemeen – rol van de gemeenten en de OVAM

De heer *Johan Malcorps* is het eens met de globale geest van de resolutie. De problematiek van ge-

zondheidsrisico's nabij stortplaatsen moet ernstig worden genomen. De Eurohazcon-studie waarnaar door de indiener wordt verwezen, werd overigens gedeeltelijk op Vlaams grondgebied uitgevoerd. Daartegenover staat dat zowel het steunpunt Milieu en Gezondheid als de OVAM al enkele jaren deze problematiek van nabij volgen. De OVAM houdt al geruime tijd een register van verontreinigde gronden bij en het is altijd het standpunt van het lid geweest dat voor het verzamelen van de informatie beroep moet worden gedaan op de deskundigheid en de ervaring die bij de lokale besturen aanwezig is. De kennis van deze besturen vertoont weliswaar hiaten, zoals ook in het dossier-Ramsel is gebleken. Nochtans moet de nodige informatie op lokaal vlak beschikbaar zijn en zouden de technische diensten van de gemeenten soms wat actiever kunnen optreden. De OVAM is echter bezig met deze inventarisatieopdracht en ook het systeem van de bodemattesten bij overdracht van gronden draagt bij tot het inventariseren van verontreinigde sites.

Het is inderdaad zo dat de nog onbekende 'black points' best zo snel mogelijk worden opgespoord, maar de huidige initiatieven van de OVAM en het steunpunt Milieu en Gezondheid zouden volgens het lid moeten volstaan. Het lijkt de heer Malcorps – na de aanbevelingen die reeds eerder werden gedaan door de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid (*Parl. St. Vl. Parl.* 2000-01, nr. 740/1) – niet nodig nog een nieuwe resolutie goed te keuren.

De heer *Jacques Timmermans* sluit zich hierbij aan. Een nieuwe resolutie zou een verkeerd signaal zijn ten aanzien van de initiatieven die werden genomen na de conclusies van de Commissie ad hoc Milieu en Gezondheid en die nu concreet gestalte krijgen. Wat de tekst van de resolutie betreft, laat de spreker nog opmerken dat het niet de taak van de gemeenten kan zijn om na te gaan welk soort afval in welke putten werd gedumpt. Dat is volgens de heer Timmermans eerder de taak van OVAM als gespecialiseerde dienst. De gemeenten kunnen wel informatie geven over waar vroeger stortplaatsen werden uitgebaat, maar (laten) onderzoeken welk soort afval er in het verleden precies werd gestort, vaak onder de algemene noemer 'restafval', is eerder een opdracht voor de OVAM. De voorzitter vraagt aan de minister een stand van zaken wat de problematiek van de oude stortplaatsen betreft.

De heer *Jef Van Looy* meent dat het inderdaad nuttig zou zijn over een stand van zaken te beschikken. De problematiek is gekend en moet worden opgevolgd, wat niet betekent dat het probleem moet opgeklopt worden. Met de kleinere stort-

plaatsen die vroeger op gemeentelijk niveau werden uitgebaat en waar enkel huishoudelijk afval werd gestort, zijn er vaak geen grote problemen. Het mag niet worden voorgesteld alsof er talrijke woonwijken op giftorten zijn gebouwd.

De heer *Ludo Sannen*, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, zegt de bekommernis die uit het voorstel van resolutie blijkt, te kunnen delen. De vraag is echter inderdaad of nu door een resolutie, met concrete vragen aan de Vlaamse regering, moet worden geïntervenieerd in een bestaande planning en activiteiten. Het steunpunt Milieu en Gezondheid werd vrij recent opgericht maar werkt volgens een afgesproken programma. Het lijkt de minister niet opportuun daar nu in tussen te komen, wat niet betekent dat de problematiek van gezondheidsrisico's en stortplaatsen geen belangrijk aandachtspunt moet zijn en blijven. Wat de vraag naar de gemeentebesturen betreft, lijkt het de minister terecht te stellen dat de gemeenten hierin een rol kunnen spelen en dat ze daarin soms niet accuraat genoeg optreden, bijvoorbeeld bij het zoeken naar gronden voor nieuwe verkavelingen. Dat betekent niet dat er nieuwe onderzoekstaken moeten worden opgelegd aan de gemeenten. Sommige gemeenten moeten misschien worden aangespoord voorzichtiger te zijn en meer oog te hebben voor mogelijke risico's, maar dat is moeilijk in een resolutie op te nemen.

De minister bevestigt dat de OVAM een inventaris van verontreinigde sites bijhoudt. Het systeem van bodemattesten die worden vereist bij de overdracht van gronden, zorgt ervoor dat deze inventaris voortdurend wordt aangevuld. Bovendien is naast de bodembescherming nu ook het bodembeheer uitgewerkt, waardoor het mogelijk wordt om, indien nodig, bijkomende onderzoeken te laten uitvoeren en controle uit te oefenen op de verplaatsing van grond. De minister zal bijkomende informatie over de stand van zaken opvragen bij de OVAM.

De minister sluit zich verder aan bij de opmerking van de heer Van Looy over kleinere gemeentelijke stortplaatsen. Hoewel er vaak geen grote problemen zijn, is het toch belangrijk een zo volledig mogelijke inventaris op te stellen. De heer *Jef Van Looy* voegt eraan toe dat uit analyses vaak blijkt dat de kleinere gesloten stortplaatsen geen groot risico vormen. Het is wel belangrijk hierover duidelijkheid te krijgen wanneer een grond van bestemming verandert, indien een stortplaats bijvoorbeeld een sportterrein wordt.

De heer *Jean Geraerts* sluit zich hierbij aan, maar benadrukt dat eerst duidelijk moet zijn waar er een stortplaats werd uitgebaat, vooraleer men hiermee rekening kan houden bij een bestemmingswijziging. Daarom is een volledige inventaris uitermate belangrijk.

De heer *Jacky Maes* meent dat het geven van een bijkomende opdracht aan de gemeenten ook voorbijaat aan de vraag van de lokale besturen naar een minder betuttelend optreden. Vele gemeenten beschikken gewoon niet over de knowhow om een dergelijke onderzoeksopdracht uit te voeren. De heer *Johan Malcorps* laat hierbij nog opmerken dat bij de start van de inventarisatie van potentieel verontreinigde gronden reeds een rondvraag bij de gemeenten werd gehouden. Het lijkt dus niet nodig opnieuw alle gemeenten aan te schrijven. Enkel de gemeenten die geen of onvoldoende gegevens doorgaven, zouden nu moeten worden aangespoord.

– Prioriteiten in het saneringsbeleid

In het huidige bodemsaneringsdecreet wordt prioriteit verleend aan de sanering van gronden die een bedreiging vormen voor de volksgezondheid. Het is voor de heer *Johan Malcorps* belangrijk dat het parlement hier toezicht blijft op uitoefenen. Ook het beleid inzake de ontwikkeling van brownfields, de valorisatie van verontreinigde terreinen die meer vertrekt vanuit een economische logica of de nood aan huisvesting, is interessant en belangrijk. Het mag echter niet leiden tot het verdringen van de prioriteiten die omwille van de volksgezondheid worden gesteld.

Minister *Ludo Sannen* laat daarbij opmerken dat voor de ontwikkeling van brownfields een belangrijke rol wordt toevertrouwd aan de PMV (Participatiemaatschappij Vlaanderen). Voor de ambtshalve sanering van 'black points' blijft de OVAM de eerste verantwoordelijke. Op die manier kan ook een duidelijk onderscheid worden gehandhaafd tussen beide aspecten van het beleid.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* besluit dat het belangrijk is om de garantie te hebben dat de OVAM daadwerkelijk bezig is met de inventarisatie. Uit recente voorbeelden, zoals de verontreiniging te Ramsel en te Kessel-Lo, bleek dat de OVAM niet steeds op de hoogte is.

2.2. Voortzetting van de bespreking op 18 maart 2004

– Stand van zaken

De heer *Jef Tavernier*, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, geeft in een volgende vergadering een stand van zaken van het onderwerp van de resolutie.

Sinds het begin van de jaren '90 zijn er in opdracht van de OVAM in samenwerking met de provincies, een aantal gegevens met betrekking tot bodembedreigende activiteiten verzameld. Deze inventarisatieprojecten omvatten vooral oude stortplaatsen en klasse 1-vergunningsbedrijven. Ook enkele gemeenten bezorgden informatie. Deze lijst wordt de inventaris van potentieel verontreinigde gronden genoemd, 'potentieel' omdat er nog geen terreinonderzoek werd uitgevoerd.

Deze inventaris is echter niet volledig. In het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering werd daarom in artikel 37 een § 4 ingevoegd, waarin gesteld wordt dat elke gemeente binnen twee jaar na de inwerkingtreding van de bepaling, zijnde tegen 25 juli 2000, een inventaris moet aanleggen van de gronden gelegen op haar grondgebied waarvan blijkt dat er voor de toepassing van het decreet een inrichting gevestigd is of was of een activiteit uitgevoerd wordt of werd die opgenomen is in de lijst van inrichtingen en activiteiten die bodemverontreiniging kunnen veroorzaken en die in uitvoering van artikel 3, § 1, van het decreet wordt opgesteld.

De OVAM werkt momenteel in samenwerking met de milieu-infostuurgroep aan een import- en exportmodule teneinde de gegevens van de gemeentelijke inventaris digitaal te kunnen uitwisselen.

Verder kan de OVAM meedelen dat :

- de stortplaatsen die momenteel nog in exploitatie zijn over een stortregister beschikken, zodat men te allen tijde kan vaststellen waar welke afvalstof werd gestort, over welke hoeveelheid dit gaat en van wie deze afkomstig was ;
- uit de lijst met de POT (potentieel verontreinigde)-sites een aantal dossiers werden geselecteerd die – in mindere of meerdere mate – in aanmerking kwamen als "site" in het kader van

de versnelling van de ambtshalve sanering. Het betrof vooral oude stortplaatsen. Op basis van deze gegevens werden selecties gemaakt en prioriteiten toegekend : onder andere de combinatie van een oud stort met de aanwezigheid van een woonzone en rekening houdend met de betreffende oppervlakte. De toekenning van de prioriteiten steunde enkel op gegevens uit het POT-archief en eventueel aanwezige bodemonderzoeken. Deze gegevens resulteerden in een prioriteitenlijst waaruit verdere inventarisatieopdrachten voortvloeiden. Zo werden onder andere de zone Kesseldal te Leuven, de Gentbrugse Meersen (Arbed) te Gent en de Rode Del te Arendonk geselecteerd en verder geïnventariseerd. Dit leidde onder andere tot het opstellen van een site-verklaring voor het woonzoneproject Kesseldal ;

- ambtshalve in opdracht van de OVAM reeds de volgende stortplaatsen werden gesaneerd of is men bezig te saneren : Terra Cotta te Brecht, vliegassort te Schelle, zuurteerstort te Maldegem en de Hooge Maey te Antwerpen.

De minister besluit dat reeds heel wat werd generaliseerd op het vlak van inventarisatie. Daarvoor moet de OVAM een beroep doen op de gemeenten, die volgens het bodemsaneringsdecreet de gegevens moesten aanleveren. De meeste gemeenten hebben hun werk gedaan wat dit betreft ; bepaalde gemeenten moeten daartoe nog extra worden aangespoord. De gegevens worden gedigitaliseerd zodat ze vlot kunnen worden uitgewisseld. Op basis van de gegevens werden prioriteiten bepaald en een aantal stortplaatsen werden of worden reeds gesaneerd.

- *Nood aan een volledige inventaris*

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* begrijpt uit de tussenkomst van de minister dat er geen echte inventaris is van oude stortplaatsen. Uit de bestaande inventaris van potentieel verontreinigde gronden kan wel informatie worden gehaald, maar een systematisch overzicht van de oude stortplaatsen bestaat niet. Wegens de gezondheidsrisico's is de problematiek van oude stortplaatsen nochtans een van de grote aandachtspunten van het steunpunt Milieu en Gezondheid. Het is voor het lid uitermate belangrijk dat de gemeenten de informatie die ze daarover hebben, doorgeven aan de OVAM, maar uit contacten met de OVAM en ook uit het antwoord van de minister blijkt dat sommige gemeenten deze taak niet uitvoeren. Daarom vraagt mevrouw Van den Eynde de voorliggende resolutie goed te keuren.

De heer *Jacques Timmermans* verwijst naar argumenten die reeds werden aangehaald in de vorige vergadering. De inventarisatie zit in het huidige takenpakket van de OVAM, die prioriteit geeft aan de sanering van sites die een bedreiging vormen voor de gezondheid. Nu bijkomende opdrachten geven aan de OVAM zou kunnen leiden tot vertraging van de huidige werkwijze. Mevrouw *Marleen Van den Eynde* repliceert dat deze argumenten geen afbreuk doen aan de noodzaak om een inventaris van de oude stortplaatsen op te stellen. Dat kan gebeuren zonder de andere taken van OVAM in het gedrang te brengen. Het steunpunt Milieu en Gezondheid is volgens het lid vragende partij voor een dergelijk overzicht.

Minister *Jef Tavernier* meent dat de nodige stappen worden gezet om op termijn tot een sluitende inventaris te komen. De gemeenten zijn er decretaal toe gebonden de gronden te inventariseren waar risico-activiteiten werden of worden uitgeoefend. Bepaalde gemeenten moeten daartoe blijkbaar worden aangemoedigd en dat gebeurt ook door de OVAM. De lijst van potentieel verontreinigde sites is beschikbaar. Een andere belangrijke informatiebron is de verontreiniging die wordt vastgesteld naar aanleiding van de overdracht van terreinen. De minister meent dat zowel de lokale overheid als de OVAM nu op de hoogte zijn van de belangrijkste probleemsites. Alle mogelijke stappen worden nu gezet. Het alternatief – het systematisch onderzoeken van alle gronden – lijkt niet haalbaar.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat er genoeg recente voorbeelden zijn waarbij oude stortplaatsen werden ontdekt en de overheid niet op de hoogte bleek. De bestaande inventaris voldoet volgens het lid duidelijk niet.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 8 stemmen tegen 2 bij 2 onthoudingen.

De verslaggever,

Jef VAN LOOY

De voorzitter,

Jacques TIMMERMANS